

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2012

Θέματα Αρχαίων Κατεύθυνσης

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΑ ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΠΟΥ ΑΠΑΙΤΟΥΝ ΠΡΟΣΟΧΗ

Η ΕΛΞΗ ΤΟΥ ΑΝΑΦΟΡΙΚΟΥ

- Είναι το φαινόμενο εκείνο κατά το οποίο η αναφορική αντωνυμία που εισάγει την αναφορική πρόταση, αντί να βρίσκεται σε πτώση αιτιατική, όπως απαιτεί η σύνταξη της, μπαίνει σε πτώση γενική ή δοτική, επειδή έλκεται και αφομοιώνεται από την πτώση του προσδιοριζόμενου όρου.

1^ο Παράδειγμα: *Ὅρατε οὖν ὅπως ἔεσθε ἀξιολογῆσθε ἐλευθερίας, ἢς κέρησθε.*

Στο συγκεκριμένο παράδειγμα για να βεβαιωθούμε ότι η γενική του αναφορικού οφείλεται σε έλξη, είναι απαραίτητο να ερευνησουμε αν υπάρχουν οι ακόλουθες δυο προϋποθέσεις.

α) Αν ο προσδιοριζόμενος όρος βρίσκεται σε γενική (της ἐλευθερίας).

β) Αν το ρήμα της αναφορικής δέχεται κανονικά αντικείμενο σε αιτιατική (κτώμαι τι). *Ὅρατε οὖν ὅπως ἔεσθε ἀξιολογῆσθε ἐλευθερίας, ἢν κέρησθε.*

2^ο Παράδειγμα: *Σὺ προνοοῦσιν, ὅπως σὺ ἀξιὸς δοκοῖς εἶναι ὃν οἱ θεοὶ σοὶ ἔδωκαν ἀγαθῶν.*

Σε αυτό το παράδειγμα ο όρος μεταφέρθηκε στο τέλος της αναφορικής (ἀγαθῶν), οπότε τον θέτουμε στη σωστή του θέση, πριν την αναφορική πρόταση, και ύστερα θέτουμε την αναφορική αντωνυμία στη σωστή πτώση.

Σὺ προνοοῦσιν, ὅπως σὺ ἀξιὸς δοκοῖς εἶναι τῶν ἀγαθῶν ἃ οἱ θεοὶ σοὶ ἔδωκαν.

- Όταν ο προσδιοριζόμενος όρος είναι δεκτική αντωνυμία γενικής ή δοτικής πτώσης, συνήθως ασκεί έλξη στην αναφορική και στη συνέχεια παραλείπεται, οπότε το αναφορικό αναπληρώνει την παράλειψη της δεκτικής αντωνυμίας.

Παράδειγμα: *Οὐ ῥαδίως δύνανται περὶ ὧν ἂν ἐπιχειρήσων διαλέγεσθαι, οὕτω διαλέεσθαι τὰς σπουδαίας.*

Στο παράδειγμα αυτό εννοούμε την δεκτική αντωνυμία στον αριθμό, το γένος και την πτώση της αναφορικής αντωνυμίας και στην συνέχεια τοποθετούμε την αναφορική αντωνυμία στην σωστή πτώση.

Οὐ ῥαδίως δύνανται περὶ τούτων ἃ ἂν ἐπιχειρήσων διαλέγεσθαι, οὕτω διαλέεσθαι τὰς σπουδαίας.

ΆΛΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1) Ἐμμένονες οἷς ὁμολογήσαμεν – Ἐμμένονες τοῖσις ἃ ὁμολογήσαμεν.

2) Ὡν ἔλαβε ἢ πόλις ἅπασα μετέδοξε – Τούτων ἃ ἔλαβε ἢ πόλις ἅπασα μετέδοξε.

3) Ἄλλ' εἰ γ' ἐκ τῆς επιστολῆς δεῖ σκοπεῖν ἢς ἐπεμψε πρὸς ἡμᾶς – Ἄλλ' εἰ γ' ἐκ τῆς επιστολῆς δεῖ σκοπεῖν ἢν ἐπεμψε πρὸς ἡμᾶς.

ΡΗΜΑΤΙΚΑ ΕΠΙΘΕΤΑ ΣΕ – ΤΕΟΣ

- Πρόκειται για επίθετα που παράγονται από ρήματα με την παραγωγική κατάληξη –τέος -τέα -τέον. Σημειώνουν αυτό που πρέπει και που είναι ανάγκη να γίνει και μεταφράζονται με το «πρέπει να».

Παράδειγμα: τιμητός = αυτός που πρέπει να τιμηθεί.

Α) Προσωπική σύνταξη: Κριτήριο για την προσωπική σύνταξη αποτελεί ο συντακτικός ρόλος του ρηματικού επιθέτου στα πλαίσια της πρότασης. Αυτό επέχει θέση

κατηγορουμένου.

Παράδειγμα: *Οἱ φίλοι εἰσὶ ἐνεργητέοι ἡμῶν.*

Στην περίπτωση αυτή το ρηματικό επίθετο αναλύεται σε *δεῖ* + *απαρέμφατο* παθητικής διάθεσης + *υποκείμενο* απαρεμφάτου (σε αιτιατική) + *ποιητικό αίτιο* (υπό + γενική). Ἄρα: *Δεῖ τοὺς φίλους ἐνεργετῆσθαι ὑφ' ἡμῶν.*

ΆΛΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1) Ἐνεργητέα σοὶ ἢ πατρίδι (ἐστὶ) – *Δεῖ τὴν πατρίδα ἐνεργετῆσθαι ὑπὸ σοῦ.*

2) Θεραπευτέοι εἰσὶ οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις – *Δεῖ τοὺς θεοὺς θεραπευεσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων.*

3) Διδασκτέος ἐστὶ σοὶ ὁ παῖς – *Δεῖ τὸν παῖδα διδάσσεσθαι ὑπὸ σοῦ.*

4) Ὡστε παντάσῃ ἐξαιρετέοι ἡμῶν οἱ τοιοῦτοι εἰσὶ – Ὡστε παντάσῃ δεῖ τοὺς τοιοῦτους ἐξαιρεεσθαι ὑφ' ἡμῶν.

Β) Ἀπρόσωπη σύνταξη: Κριτήριο για την απρόσωπη σύνταξη αποτελεί το γεγονός ότι το ρηματικό επίθετο μετέχει σε αιτιατική πτώση σε απρόσωπη έκφραση μαζί με το ρήμα «ἐστίν».

Παράδειγμα: *Ἐνεργητέον ἐστὶ ἡμῶν τοὺς φίλους.*

Στην περίπτωση αυτή το ρηματικό επίθετο αναλύεται ως *εἰς* + *απαρέμφατο* ενεργητικής φωνής (ἐάν το ρήμα δε σχηματίζει ενεργητική φωνή, τότε μέσης με ενεργητική σημασία) + *υποκείμενο* απαρεμφάτου (σε αιτιατική) + *αντικείμενο* απαρεμφάτου (αν υπάρχει)

Ἄρα: *Δεῖ ἡμᾶς ἐνεργετῆν τοὺς φίλους.*

ΆΛΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

1) Ὄντ ἀμελεῖσθαι ἐστὶν ἡμῶν τῆς ἀρετῆς – *Ὁ δὲ δεῖ ἡμᾶς ἀμελεῖν τῆς ἀρετῆς.*

2) Ἀρετῆς σοὶ μεταδοτέον (ἐστὶ) τοῖς πολίταις – *Δεῖ σε μεταδοθῆναι ἀρετῆς τοῖς πολίταις.*

Προσοχή στην ανάλυση ορισμένων ρηματικών επιθέτων σε –τέον.

αἰδεστέον=δεῖ+αἰδεῖσθαι/αἰρετέον=δεῖ+

αἰρεῖσθαι/ἀπιστέον=δεῖ+ἀπιστεῖν/βοηθητέον= δεῖ+βοηθεῖν/εἰστέον=δεῖ+εἰσθαι/ἔθιστέον=δεῖ+ἐθίζειν/ἡγητέον=δεῖ+ἡγεῖσθαι/ἠτητέον=δεῖ+ἠτάσθαι/ιστέον=δεῖ+εἰδέναι/ληπτέον=δεῖ+λαμβάνειν/οἰητέον=δεῖ+οἰεσθαι/οἰστέον=δεῖ+φείνειν/πειρατέον=δεῖ+πειράσθαι/πενυτέον=δεῖ+πυνθάνεσθαι/χορητέον=δεῖ+χορησθαι/ὠφελήτεον=δεῖ+ὠφέλειν

ΙΣΟΔΥΝΑΜΙΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ – ΠΑΘΗΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Α) Στα μονόπρωτα ρήματα: Το αντικείμενο μετατρέπεται σε υποκείμενο, το ρήμα ενεργητικής φωνής σε ρήμα παθητικής φωνής του ίδιου χρόνου και ἐγκλίσης (στο μέλλοντα και ἀόριστο χρησιμοποιούμε τους παθητικούς) και το υποκείμενο σε ποιητικό αίτιο.

Παράδειγμα: Ε.Σ.: Κορινθιοὶ παρεδούσαν τὰ ὄπλα.

Π.Σ.: Τὰ ὄπλα παρεδόθησαν ὑπὸ τῶν Κορινθίων.

Παράδειγμα: Ε.Σ.: Οἱ Ἀθηναῖοι κατέσκαψαν τὰ τεῖχη.

Π.Σ.: Τὰ τεῖχη κατεσκάφησαν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.

Β) Στα δίπρωτα ρήματα: Το ἄμεσο αντικείμενο γίνεται υποκείμενο, το ἔμμεσο παραμένει και τα υπόλοιπα ακολουθούν την προηγούμενη περιγραφή. Αν έχουμε δύο αιτιατικές που η μια είναι κατηγορούμενο της άλλης, τότε τίθεται σε πτώση ονομαστική ως κατηγορούμενο του υποκειμένου.

Παράδειγμα: Ε.Σ.: Κῆρος δίδωσιν αὐτῷ χίλιους δαρεικοὺς.

Π.Σ.: Χίλιοι δαρεικοὶ δίδονται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Κῆρου.

Παράδειγμα: Ε.Σ.: Ὁ διδάσκαλος διδάσκει μουσικὴν τοῖς παῖδας.

Π.Σ.: Οἱ παῖδες διδάσκονται μουσικὴν ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

Παράδειγμα: Ε.Σ.: Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπεκάλουν τὸν Θηραμένην κόδορον.

Π.Σ.: Ὁ Θηραμένης ἀπεκαλεῖτο κόδορος ὑπὸ

τῶν Ἀθηναίων.

Παράδειγμα: Ε.Σ.: Οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν τὴν Σικελίαν ταμείον.

Π.Σ.: Ἡ Σικελία ἐκαλεῖτο ταμείον ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων.

- Μερικά ενεργητικά ρήματα χρησιμοποιούν ως παθητικό ένα άλλο ρήμα.

αἰρῶ (συλλαμβάνω, κυριεύω) -> *ἀλλοκομα* (=συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι)

ἀσκοτεῖν (=σκοτώνω) -> *ἀποθνήσκειν* (=σκοτώνομαι)

ἐκβάλλω (=εξορίζω) -> *ἐκπίπτω* (=εξορίζομαι)

ἐκδιώκω (=κατηγορῶ) -> *φείγω* (=κατηγοροῦμαι)

εὐλέγω (=επαινῶ) -> *εὐλογοῦμαι* (=επαινούμαι)

εὐποιῶ (=ευεργετῶ) -> *εὐπάζω* (=ευεργετούμαι)

ζημιῶ τινά (=βλάπτω, τιμωρῶ, επιβάλλω πρόστιμο) -> *ζημιόμαι* ἢ *ζημιῶν λαμβάνω* παρά τινός (=βλάπτομαι)

Ο Β' ΟΡΟΣ ΣΥΓΚΡΙΣΗΣ

- Κάθε επίθετο ή επίρρημα συγκριτικού βαθμού ή άλλη συγκριτική λέξη συνοδεύεται κανονικά από έναν προσδιορισμό που λέγεται δεύτερος όρος σύγκρισης. Αυτός εκφέρεται:

1) Απλή γενική (γενική συγκριτική): όταν ο β' όρος σύγκρισης είναι ουσιαστικό ή άλλη λέξη σε θέση ουσιαστικού.

Παράδειγμα: *Ὁ Ἀλκιβιάδης ἦν νεώτερος τοῦ Περικλέους.*

2) ἢ + ὅπως ο α'όρος (ομοιόπρωτα ή ομοιότροπα), όταν ο β'όρος σύγκρισης είναι οποιαδήποτε άλλη λέξη ή φράση αλλά και ουσιαστικό.

Παράδειγμα: *Οἱ Πέρσαι Κύρου μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ.*

Παράδειγμα: *Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει.*

Παράδειγμα: *Σωκράτης παῖζων οὐδέν ἦπτον ἢ σπουδάζων ἐλνοῖται τοῖς συνδιαιτρίβοι.*

Σπανιότερα ο β' όρος σύγκρισης εκφέρεται:

α) με τους εμπρόθετους προσδιορισμούς: *ἀντί, πρὸ + γενική*

β) με τον εμπρόθετο προσδιορισμό: *παρά + αιτιατική*

γ) με το πλὴν + ομοιόπρωτα με τον α'όρο

δ) με την εμπρόθετο προσδιορισμό: *ἢ κατά + αιτιατική*

ε) με το ἢ ὥστε + *απαρέμφατο*: όταν δηλώνει ασύμμετρη σύγκριση.

ΚΑΚΟΛΥΡΗ Κ. - ΧΑΝΙΩΤΗ Ν. - ΧΑΤΖΗΤΣΟΜΠΑΝΗ Μ. - ΧΟΝΔΡΟΥ Λ.

για μαθητές με απαιτήσεις

ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Ερμούπολις 6, Πλατεία Κόλλυνης, Τηλ.: 210 9614594, 210 9602912
ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ: Α. Βουλιαγμένης, 144 (κοντά στο μετρό Δάφνης) Τηλ.: 210 9767674, 210 9767677

www.floropoulos.gr - info@floropoulos.gr

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2012

Θέματα Αρχαίων Κατεύθυνσης

Διδαγμένο κείμενο:

Αριστοτέλους, Ηθικά Νικομάχεια (B3 1-2 και B6 1-4)

«Σμείνον δὲ δεῖ ποιέσθαι τῶν ἔξεων...ποία τίς ἐστὶν ἡ φύσις αὐτῆς».

A1. Από το κείμενο που σας δίνεται να μεταφράσετε στη νέα ελληνική γλώσσα το απόσπασμα: «Περὶ ἡδονᾶς γὰρ καὶ λύπας...ἀφ' ἧς εὐ τὸ ἑαυτοῦ ἔργον ἀποδώσει».

B1. «Περὶ ἡδονᾶς γὰρ καὶ λύπας ἐστὶν ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ· διὰ μὲν γὰρ τὴν ἡδονὴν τὰ φαῦλα πράττομεν, διὰ δὲ τὴν λύπην τῶν καλῶν ἀπεχόμεθα.»· Να αναφέρετε και να αναλύσετε τη συλλογιστική πορεία του Αριστοτέλη με την οποία οδηγήθηκε στο συμπέρασμα που δίνεται στο ανωτέρω απόσπασμα του διδαγμένου κειμένου.

B2. Να προσδιορίσετε το περιεχόμενο των ὀρων του κειμένου «ἀρετὴ» και «ἔργον», όταν αποδίδονται στα πράγματα και στον ἄνθρωπο.

B3. Πόσο διάστημα ἔμεινε ο Αριστοτέλης στην Ακαδημία, ποιες ἦταν οἱ δραστηριότητές του και ποιες οἱ συνέπειες τῆς διδασκαλίας και τῶν ιδεῶν του στις σχέσεις με τους συναδέλφους του;

B4. i) Να βρείτε την ετυμολογία των παρακάτω λέξεων του κειμένου:
σημείον, ἔξις, ἐπιβίτην.

ii) Να γραφούν παράγωγες λέξεις (απλές ἢ σύνθετες) του ρήματος «πράττομεν» που θα δηλώνουν: το πρόσωπο που ενεργεῖ, την ενέργεια, τον τόπο ὅπου γίνεται ἡ ενέργεια...

iii) Να γράψετε δύο ομόρριζες λέξεις τῆς νέας ελληνικῆς γλώσσας, απλές ἢ σύνθετες, για καθένα ἀπὸ τῆς παρακάτω λέξεις του κειμένου: ἠθικαί, δρομέας, ἐνεργεῖν, ἔσται.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Γιατί η ἠθικὴ ἀρετὴ σχετίζεται με την ευχαρίστηση και τὴ δυσἀρέσκεια γιατί ἐξαιτίας τῆς ευχαρίστησης κάνουμε τὰ μικρῆς ἀξίας πράγματα, ἐνῶ ἐξαιτίας τῆς δυσἀρέσκειας μένουμε μακριὰ ἀπὸ τὰ ωραία πράγματα. Γι' αὐτὸ πρέπει να ἔχουμε πάρεθ ἀπὸ τὴν πιο μικρῆ ἠλικία ἐκείνη τὴν ἀγωγή, ὅπως λέει ὁ Πλάτωνας, ὥστε και να ευχαριστιώμαστε και να δυσἀσχετοῦμε με αὐτὰ που πρέπει_ γιατί αὐτὴ εἶναι ἡ ὀρθὴ (σωστὴ) παιδεία.

Πρέπει ὁμῶς να μὴν το πούμε μόνο ἔτσι, ὅτι δηλαδή (ἡ ἀρετὴ εἶναι) συνήθεια, ἀλλὰ και τὴ εἶδος συνήθεια. Πρέπει λοιπὸν να πούμε ὅτι κάθε ἀρετὴ, ὅποιοι πράγματος εἶναι ἀρετὴ, και τὸ ἴδιο τὸ πράγμα τὸ κάνει να φτάσει στην τέλεια κατάστασή του και τὸ βοηθεῖ να

εκτελέσει με τον πιο σωστὸ τρόπο τὸ ἔργο του, ὅπως για παράδειγμα, ἡ ἀρετὴ του ματιοῦ κάνει ἀξιόλογο και τὸ μάτι και τὸ ἔργο του_ γιατί με τὴν ἀρετὴ του ματιοῦ βλέπουμε καλά. Ὁμοίως και ἡ ἀρετὴ του λόγου κάνει και τὸ ἀλόγο ἀξιόλογο και ἱκανὸ να τρέξει και να κρατήσει τον ἀναβάτη και να ἀντιμετωπίσει τους ἐχθρούς. Ἀν, λοιπὸν, αὐτὸ συμβαίνει ἔτσι με ὅλα τὰ πράγματα, (τότε) και ἡ ἀρετὴ του ἀνθρώπου θα μπορούσε να εἶναι ἡ ἐξῆ (συνήθεια), ἀπὸ τὴν οποία γίνεται ὁ καλὸς ἄνθρωπος και ἀπὸ τὴν οποία θα ἐκτελέσει σωστὰ τὸ ἔργο του.

B1. - Ἡ φράση αὐτὴ εμφανίζεται ὡς συμπέρασμα τῶν δύο παραδειγμάτων που ὁ φιλόσοφος διατύπωσε πρωτύτερα σχετικά με τὶς σωματικὲς ἡδονές και τὴν ἀνδρεία.

- Στο πρώτο παράδειγμα «ὁ μὲν γὰρ ἀπεχόμενος ... ἀκόλαστος» ὁ Αριστοτέλης ἐπισημαίνει ὅτι ἀν κανεῖς ἐγκρατῆς ἀπέχοντας ἀπὸ τὶς σωματικὲς ἡδονές και αὐτὴ συμπεριφορὰ του προκαλεῖ εὐχάριστα συναισθήματα, τότε αὐτὴ ἡ ἀποχὴ συνιστὰ μόνιμο στοιχεῖο του χαρακτήρα του και εἶναι σῶφρων. Ἀντίθετα, ἀν δυσἀσχετεῖ για τὴν ἀποχὴ ἀπὸ τὶς ἡδονές, τότε θεωρεῖται ἀκόλαστος. Ἐπομένως, ἡ σφροσύνη δὲν πρέπει να ἀπαίει συνεχῶς ἐσωτερικὸ ἀγῶνα_ στον πραγματικὸ σῶφρονα ἄνθρωπο ἡ ἀρετὴ γίνεται πηγὴ ευχαρίστησης και χαράς.

- Στο δεύτερο παράδειγμα «καὶ ὁ μὲν ὑπομένων ... δειλός» τονίζει ὅτι, ἀν κάποιος ὑπομένει τους κινδύνους τῆς μάχης ἢ ὅσα ἐνέχουν τὸ στοιχεῖο του φόβου και αὐτὴ τὴν ἀντιμετώπιση τὴ συνδυεῖ ἕνα εὐχάριστο-ἢ τουλάχιστον ὄχι δυσἀρεστο-συναίσθημα, αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἔχει διαμορφωθεῖ ἕνα μόνιμο στοιχεῖο του χαρακτήρα του και αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἀνδρείος. Ἀντίθετα, ἀν κάποιος νιώθει δυσἀρέσκεια με αὐτὴ τὴν ἀντιμετώπιση,

αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ να ὑπομένει τους κινδύνους δὲν ἔχει γίνει ἀκόμη μόνιμο στοιχεῖο του χαρακτήρα του και θεωρεῖται δειλός.

- Ὀλοκληρώνοντας τον επαγωγικὸ του συλλογισμό ὁ Αριστοτέλης γενικεύει ὑποστηρίζοντας ὅτι ἡ ἠθικὴ ἀρετὴ ἔχει σχέση με τὶς ἡδονές και τὶς λύπες. Δὲν ἀρκεῖ κάποιος να κάνει ἠθικὲς πράξεις για να θεωρηθεῖ ὅτι ἔχει κατακτήσει τὶς ἠθικὲς ἀρετές και να ἀποκτήσει τον χαρακτηρισμὸ του σῶφρονα. Οἱ τελευταῖες πρέπει να ἀποτελοῦν πηγὴ ευχαρίστησης για τον ἄνθρωπο.

- Καταληκτικὰ ἡ ἀπόψή του ἀποτελεῖ ἕνα ἀπὸ τὰ πρώτα βήματα τῆς ψυχολογίας, ἀφου συνδέει τὴν ἠθικὴ ἀρετὴ με τὰ συναισθήματα και τὶς ἐπιθυμίες. Χρησιμοποιεῖ τον ὄρο «ἡδονή» ὡς ἀμετρη ἐπιθυμία και τον ὄρο «λύπη» ὡς στενοχώρια ἢ δυσἀρέσκεια. Διακρίνει λοιπὸν, τὶς ἡδονές και τὶς λύπες σε «καλές» και «κακές»: οἱ πρώτες συντείνουν στη διατήρηση τῆς μεσότητος και του ὀρθοῦ λόγου, ἐνῶ οἱ δεύτερες ἔχουν τὸ ἀντίθετο ἀποτέλεσμα. Ἡ παιδεία καθιστὰ τον ἄνθρωπο ἱκανὸ να διακρίνει μεταξὺ «καλῶν» και «κακῶν» ἡδονῶν και να ἐπιλέγει τὶς πρώτες.

- Ἀρα, εἶναι σημαντικό για τον ἄνθρωπο να δεῖ ποιες εἶναι οἱ φυσικὲς ροπές του, δηλαδή για ποιες πράξεις νιώθει ευχαρίστηση ἢ δυσἀρέσκεια, και αὐτὸ θα τον βοηθήσει πολὺ να ἀποκτήσει τὴν ἀρετὴ.

B2. - Ἡ εἰδοποιὸς διαφορά που κάνει μια ἐξῆ ἀρετὴ εἶναι:

α) να κάνει τὸ ἴδιο πράγμα που τὴν ἔχει («αὐτὸ») να βρίσκεται στην πιο τέλεια κατάστασή του και **β)** να τὸ βοηθεῖ να ἐκτελεῖ με σωστὸ τρόπο τὸ ἔργο για τὸ ὁποῖο εἶναι προορισμένο ἀπὸ τὴ φύση.

- Χρησιμοποιώντας τὴν επαγωγικὴ μέθοδο ὁ Σταγειρίτης ἀναφέρει στα παραδείγματα του ὀφθαλμοῦ και του ἵππου. Εἰδικότερα:

α) ἡ ἀρετὴ του ματιοῦ εἶναι ἡ ἰδιότητα που κάνει και τὸ ἴδιο τὸ μάτι τέλειο και τὸ βοηθεῖ να ἐκτελέσει σωστὰ τὸ ἔργο για τὸ ὁποῖο εἶναι προορισμένο ἀπὸ τὴ φύση του, δηλαδή να βλέπει καλά, να ἔχει οπτικὴ οξύτητα και παρατηρητικότητα.

β) Ἡ ἀρετὴ του ἀλόγου εἶναι ἡ ἰδιότητα που κάνει τὸ ἀλόγο ἀξιόλογο και τὸ βοηθεῖ να ἐκτελέσει σωστὰ τὸ ἔργο, για τὸ ὁποῖο εἶναι προορισμένο ἀπὸ τὴ φύση, δηλαδή να τρέχει, να συγκρατεῖ τον ἀναβάτη και να ἀντιμετωπίζει τους ἐχθρούς. Ἀρα ἡ ἀρετὴ τῶν πραγμάτων ἢ τῶν ζῶων ἀποδίδεται ὡς ἰδιότητα - ἱκανότητα που καθιστὰ τον φορέα τῆς τέλειο και ἱκανὸ στην ἐκπλήρωση του ἔργου που του ἀνέθεσε ἡ φύση με σωστὸ τρόπο.

- Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη καθέτι που δημιουργεῖται ἀπὸ τὴ φύση, ἔχει να ἐπιτελέσει ἕνα συγκεκριμένο «ἔργον», ἕνα συγκεκριμένο προορισμό. Ὑπάρχει «ἔργον» του ὀφθαλμοῦ, του ἵππου, του ἀνθρώπου, του χερσιοῦ, του ποδιοῦ. Ὄταν ἐπιτελεστεῖ αὐτὸ τὸ ἔργο, τότε οἱ ὄν ὀδηγεῖται στο τέλος, στον τελικὸ στόχο, στην τελειότητα, στην ἐπίτευξη του σκοποῦ τῆς ὑπαρξῆς του (τελεολογικὴ ἀντίληψη).

- Στην περίπτωση τῆς ἀρετῆς του ἀνθρώπου, ἡ ἀρετὴ ἀποκτὰ ἠθικὸ περιεχόμενο, εἶναι δηλαδή ἐξῆ που τον καθιστὰ ἀγαθὸ και ἱκανὸ να ἐπιτελέσει τὸ δικῆς του πραιρεσεως ἔργο.

B3. Εἰσαγωγή του σχολικοῦ βιβλίου σελίδα 141 «Εἰκοσι χρόνια ἔμεινε ὁ Αριστοτέλης... ἀν εἶναι να σωθεῖ ἡ ἀλήθεια;»

B4. i) σημείον < σημαίνω
ἔξις < ἔχω (ἀπὸ τὸ θέμα του μέλλοντα ἔχ - σω >
ἔξις
ἐπιβίτην < ἐπί + βιῶνω

ii) τὸ πρόσωπο που ενεργεῖ: πράκτορας
ἐνέργεια: πράξη
τόπος που γίνεται ἡ ἐνέργεια: πρακτορεῖο

iii) ἠθικαί: ἀγωγή, χορηγός
δρομέας: αυτοκινητόδρομος
ἐνεργεῖν: φόρος, οἰσφάγος
ἔσται: οὐσία, ὀντολογία

ΚΑΚΟΛΥΡΗ Κ. - ΧΑΝΙΩΤΗ Ν. - ΧΑΤΖΗΤΣΟΜΠΑΝΗ Μ - ΧΟΝΔΡΟΥ Λ.

για μαθητές με απαιτήσεις

ΚΕΝΤΡΟ ΑΘΗΝΑΣ: Ερμούπολις 6, Πλατεία Κόνιαρης
 Τηλ.: 210 3614594, 210 3602912
ΑΓΙΟΣ ΘΩΜΑΣ: Α. Βουλιαγμένης 144 (κοντά στο μετρό Ὀμόνοια)
 Τηλ.: 210 9767674, 210 9767677

www.floropoulos.gr - info@floropoulos.gr